

نگاهی به رمان صید قزل آلا در آمریکا نوشته ریچارد براتیگان

ترانه جوانبخت

رمان صید قزل آلا در آمریکا نوشته ریچارد براتیگان یک رمان پست مدرن است. براتیگان در این اثر که شاهکار او محسوب می شود نگارش داستان را تکه تکه پیش برده است که هر تکه را می توان به عنوان بخشی جدا در نظر گرفت و به این دلیل ظاهر این رمان شبیه مجموعه داستان کوتاه است و داستان ها را می توان مستقل از همدیگر و بدون در نظر گرفتن ترتیب آنها خواند. نشانه هایی از قبیل داشتن یک فرزند خردسال و مسافرت با شریک زندگی که در بخش های مختلف کتاب آمده سبب می شود به راحتی نتیجه گرفت که راوی در بخش های مختلف داستان یک نفر است. ضمناً نقل تکرار شده داستان درباره فردی با نام کوتوله صید قزل آلا در آمریکا که به گفته راوی یک الکی آس و پاس است را می توان به عنوان رد پای راوی یکسان در همه داستان ها در نظر گرفت. با هم در نظر گرفتن کل رمان از راوی داستان که صید قزل آلا را در مکان ها و زمان های مختلف نقل می کند و حوادث مختلفی برایش پیش می آید داستان را بهتر در ذهن خواننده جا می اندازد.

رمان از زبان اول شخص است. راوی نحوه صید قزل آلا در آمریکا را با وصف مکان های مختلف ماهیگیری و نیز نشان دادن فرهنگ آن و ذهنیتی که آمریکایی ها درباره آن دارند نشان می دهد. نهرهای مختلفی که اسم آنها در کتاب آمده همراه با تخیل نویسنده در توصیف طبیعت کنار آنها فضایی زیبا به داستان داده است.

نثر شاعر گونه براتیگان نثری زیباست. او در قسمت های مختلف رمان از تشبیهات جذابی استفاده کرده است. در برخی قسمت های رمان اسامی تبهکاران آمده که نشان می دهد براتیگان به این قشر از جامعه آمریکا توجهی ویژه دارد. براتیگان ماهی قزل آلا را به دلیل جست و خیز و پرش هایی که از آب می کند به تبهکاران آمریکایی تشبیه کرده که روحی نا آرام دارند و در جامعه مرتکب جنایت می شوند.

از دیگر تشبیهاتی که در رمان به چشم می خورد تشبیه مه به گاز در اتاق گاز است که مجرمان آمریکایی به مجازات می رسند. نویسنده پس از این تشبیه متن داستان را رها می کند و به ذهنیت راوی درباره مجازات تبهکاران در اتاق گاز می پردازد. از دیگر تشبیهاتی که در رمان دیده می شود درباره یک قزل آلائی گوژپشت است.

راوی حکایت می کند که قزل آلا هنگام صید شدن به قورباغه شباهت داشت چون او در هنگام صید کردن آن هنوز به درستی متوجه شکستگی پشت ماهی نشده است. وقتی صید ماهی به پایان می رسد با دیدن درست تر آن راوی پی می برد که قزل آلا گوژپشت است. تشبیه جالبی که براتیگان در ادامه این بخش از رمان آورده همانندی مزه قزل آلائی گوژپشت به بوسه اسمرالدا می باشد. رمان پر است از تشبیهاتی که بر جذابیت آن افزوده و نثر براتیگان را متفاوت کرده است نثری که تخیل خوب وی را نشان می دهد.

زمان اتفاق حوادث در این رمان از بخشی به بخش دیگر با هم فرق می کند و راوی از یک قسمت رمان به قسمت دیگر آن این زمان را تغییر می دهد بدون آن که به ترتیب زمانی حوادث داستان اشاره ای کند. یعنی ما نمی دانیم آیا آخرین بخش های رمان نسبت به بخش های نخست یا میانی آن زودتر اتفاق افتاده یا دیرتر و این روند بین همه قسمت های رمان به چشم می خورد.

براتیگان در نگارش این رمان از اصطلاحاتی استفاده کرده که زبان داستان را از نویسندگان معاصرش متفاوت کرده است. مورد دیگری که در این رمان به چشم می خورد توجه نویسنده به اشیاء است. وی با توصیف اشیاء خواننده را به خواندن حوادث داستان برمی انگیزد و می توان گفت که اشیاء در داستان بیشتر از آدمها اهمیت دارند چرا که براتیگان وصف چندانی از آدمهای داستان نمی کند.

نویسنده در چند جای رمان زندگی زوج های جوان را توصیف می کند زندگی ای که دوام چندانی ندارد و بعد از گذشت چند سال از هم می پاشد و خواننده با خواندن این رمان به خوبی می تواند زندگی امریکایی را درک کند.

اگر چه صید قزل آلا موضوع اصلی رمان است اما براتیگان در ضمن نشان دادن نحوه ماهیگیری در رودهای آمریکا به نشان دادن نوع زندگی و ذهنیت مردم آمریکا نیز توجه دارد. نویسنده با دقت و وسواس خاصی جزئیات مراحل ماهیگیری را توصیف کرده است. او همچنین آدم های شکست خورده الکلی و لایالی را به خوبی به تصویر کشیده و به مکالمات روزمره آنها نیز پرداخته است. این آدم ها نقشی در حوادث مهم جامعه ندارند و به حاشیه می روند.

براتیگان نویسنده ای ست که با نقش دادن به شخصیت های داستانش آن طور که همه چیز طبیعی به نظر می رسد ماندگار شده است.

منبع:

صید قزل آلا در آمریکا- ریچارد براتیگان- ترجمه پیام یزدان جو- نشر چشمه- چاپ اول- 1384- تهران.